

DOI [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-21\(50\)-40-52](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-21(50)-40-52)
УДК 37.0

Жукова Анна Робертівна,

заступник директора з виховної роботи
Львівського коледжу транспортної інфраструктури;
аспірантка Педагогічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка.
Львів, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0002-7292-1605>
annetta000@gmail.com

ВИХОВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ

Анотація. Статтю присвячено розгляду проблеми формування лідерської компетентності у межах національно-патріотичного виховання у студентів коледжу. У роботі обґрунтовано актуальність виховання лідерської компетентності засобами національно-патріотичного виховання у сучасному закладі освіти, з огляду на сьогоднішні умови життя та завдання, які має вирішувати коледж. Узагальнено дані щодо основних понять дослідження, зокрема «лідерська компетентність» та «національно-патріотичне виховання». Окреслено роль національно-патріотичного виховання та його можливості у процесі формування лідерської компетентності у студентів коледжу. Описано сутність процесу розвитку лідерської компетентності студентської молоді під час національно-патріотичного виховання. Визначено, що у межах національно-патріотичного виховання можна досить ефективно виховувати лідерську компетентність у студентів коледжу. Виявлено, що виховання лідерської компетентності під час національно-патріотичного виховання можна здійснювати кількома способами. Насамперед у процесі підготовки та проведення студентами виховних заходів патріотичного спрямування, конкурсів, виховних годин, тематичних вечорів та заходів з нагоди відзначення свят народного календаря. Також під час проведення тематичних зустрічей з відомими та успішними громадянами України, зокрема героями України, ветеранами, учасниками бойових дій тощо. Досить успішно можна виховувати лідерську компетентність на прикладах з історичного минулого України, називаючи конкретні імена видатних українських особистостей та розповідаючи їх історії з життя. Обґрунтовано, що

ефективними засобами виховання лідерської компетентності у контексті національно-патріотичного виховання є студентське самоврядування та тренінгові технології. Узагальнено, що вищенаведені способи формування лідерської компетентності у контексті національно-патріотичного виховання є результативними, адже сприяють розвитку лідерської компетентності, лідерських якостей та здібностей, розширенню лідерського потенціалу та формуванню лідерів-патріотів, які відчують любов до своєї Батьківщини та готові активно працювати та будувати її щасливе майбутнє.

Ключові слова: лідерська компетентність; лідерство; національно-патріотичне виховання; національна свідомість; патріотизм; студентська молодь.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. На сучасному етапі важливим завданням кожного закладу освіти України є всебічний та гармонійний розвиток студента як особистості та формування у нього лідерської компетентності. Адже, живучи в сьогоденних умовах, недостатньо володіти тільки високорозвиненими професійними вміннями, потрібно бути справжнім лідером, який здатен вести інших людей за собою, вміє швидко пристосовуватися до змін у навколишньому світі, відшукувати правильні рішення у надзвичайно складних ситуаціях, є впевненим у власних силах, рішучим, цілеспрямованим та наполегливим [1, с. 252]. Існують різноманітні шляхи, методи та способи розвитку лідерської компетентності. Однак, на цей момент, важливо звернути увагу на виховання лідерської компетентності у межах національно-патріотичного виховання, яке набуває все більшої та більшої популярності. Сьогодні пріоритетним завданням будь-якого закладу освіти має стати виховання молодого покоління лідерів-патріотів своєї держави, спадкоємців та продовжувачів національних і патріотичних традицій, які володіють почуттям національної гідності, гордості, є високоморальними, духовними, не бояться різноманітних змін та впевнено крокують їм назустріч. З огляду на це, ми вважаємо, що проблема виховання лідерської компетентності у контексті національно-патріотичного виховання є актуальною й потребує детального дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури з окресленої проблематики показує, що проблема формування лідерської компетентності досить широко віддзеркалена у працях

багатьох зарубіжних та вітчизняних дослідників, зокрема, свої праці цій проблемі присвятили такі науковці як Р. Танненбаум, П. Друкер, Ф. Фідлер, В. Врум, П. Херс, М. Мескон, О. Романовський, Н. Бібік, О. Хмизова, Т. Савицька, К. Мухіна, С. Ковальчук та ін. Не менш цікавою для науковців є й проблема національно-патріотичного виховання підростаючого покоління. Так, над нею працювали та працюють до цього часу багато українських педагогів, психологів, письменників та громадських діячів, серед яких І. Франко, М. Грушевський, В. Винниченко, К. Ушинський, Я. Чепіга, С. Русова, І. Синиця, Є. Пасічник, В. Неділько, Б. Степанишин та багато інших. Проте, проблема виховання лідерської компетентності у контексті національно-патріотичного виховання студентської молоді у коледжі не знаходить повноцінного висвітлення у працях дослідників, що й зумовило вибір нами цієї тематики для здійснення дослідження.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті: обґрунтувати особливості формування лідерської компетентності у межах національно-патріотичного виховання студентів коледжів, розкрити специфіку та шляхи виховання лідерської компетентності під час національно-патріотичного виховання студентів.

Завдання статті:

- проаналізувати поняття «лідерська компетентність» та «національно-патріотичне виховання»;
- виокремити специфіку формування лідерської компетентності у межах національно-патріотичного виховання студентів коледжу;
- обґрунтувати головні шляхи виховання лідерської компетентності під час національно-патріотичного виховання студентів коледжу.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

Поняття «лідерська компетентність» трактується дослідниками по-різному. Приміром, науковець М. Макгрегор трактує лідерську компетентність як сукупність особистісних характеристик, що притаманні лідерам та сприяють їх досягненням. До цих особистісних характеристик вчений відносить спроможність лідера брати на себе відповідальність, бути прикладом для наслідування, ухвалювати самостійні рішення, а також розуміння лідером його ролі. М. Макгрегор стверджує, що формування лідерської компетенції передбачає розвиток нових та удосконалення природжених якостей, які детермінують ведучу позицію людини в групі [2].

Дж. Бауман розглядає поняття «лідерська компетентність» з точки зору індивідуальних рис та умінь й стверджує, що зміст лідерської компетентності являє собою сукупність особистісних якостей та набутих умінь, які пов'язані з переконанням, управлінням, вирішенням конфліктів при активній участі лідера в групових процесах їх урегулювання [3, с. 53].

Р. Флумер наголошує, що до лідерських компетентностей належать поведінкові особливості та вміння, що є необхідними для досягнення високих результатів в управлінській діяльності. Велику увагу вчений приділяв умінням досягати бажаних результатів, розставляти пріоритети, розв'язувати проблеми та створювати ефективні команди [3, с. 54].

Українські науковці Н. Лебідь, В. Міляєва, Ю. Бреус, відносять до основних лідерських компетентностей ефективну комунікацію, орієнтацію на результат, аналітичне мислення та емоційний інтелект [4, с. 3].

У межах нашого дослідження під поняттям «лідерська компетентність» ми розуміємо готовність та здатність особи впливати на інших людей при розв'язанні різноманітних практичних, професійно орієнтованих, освітніх завдань; уміння людини працювати в команді і як рядовий виконавець, і як організатор, вносити помітний вклад у роботу команди, навіть якщо не враховані її особисті інтереси; уміння брати на себе відповідальність та приймати важливі рішення; уміння співвідносити особисті й суспільні цілі; здатність до швидкого реагування на зміни та адаптації в нових ситуаціях, а також до аналізу своїх можливостей; уміння ухвалювати оптимальні рішення в умовах обмеження часу й ресурсів.

Щодо поняття «національно-патріотичне виховання», то його трактують як виховання, що містить погляди, переконання, ідеї, обряди та звичаї, які гарантують духовне самовідтворення і самозбереження народу й опирається на його глибинні традиції [5, с. 27].

О. Фрига під національно-патріотичним вихованням розуміє суспільну категорію, що формує ставлення людини, насамперед, до самої себе, до свого народу та до своєї батьківщини [6].

А. Загородня впевнена, що національно-патріотичне виховання являє собою ідейну силу національної свідомості, що характеризується відповідальним ставленням особи до рідної землі, примноженням її багатств, розбудовою різноманітних сфер [7].

Беручи до уваги вищенаведені визначення та проаналізувавши наукову літературу, ми визначаємо національно-патріотичне виховання як складовий елемент загального виховного процесу, що передбачає врахування та успадкування духовних надбань українського народу,

формування інтелектуальної, моральної та художньо-естетичної культури. Національно-патріотичне виховання ґрунтується на історичних засадах і відтворює досвід українського народу, воно покликане розвивати у підростаючого покоління почуття патріотизму, високу соціальну активність, громадянську відповідальність, а також сприяти формуванню цілісної особистості на засадах духовності та моральності.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

З метою досягнення поставленої мети та реалізації низки завдань статті застосовано комплекс теоретичних методів дослідження, серед них аналіз сучасного стану досліджуваної проблеми у педагогічній, філософській та спеціальній літературі, синтез, порівняння, узагальнення та систематизація. Ці методи дослідження було використано для уточнення базових понять, обґрунтування особливостей формування лідерської компетентності у студентів коледжу, визначення специфіки формування лідерської компетентності у межах національно-патріотичного виховання студентської молоді.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESULTS OF THE RESEARCH

Основною метою виховного процесу в коледжах України є формування особистості, яка наділена добре розвиненими лідерськими якостями, національною самосвідомістю, громадянською відповідальністю, високими духовними цінностями, глибокими родинними і патріотичними почуттями. Окрім того, у сучасних коледжах важливо створити всі необхідні умови для розвитку лідерської компетентності студентів, набуття ними соціального досвіду, розвитку їх творчості, креативності, рішучості тощо [8, с.136]. Варто наголосити, що процес виховання лідерської компетентності у студентів має бути системним, цілеспрямованим та безперервним, він повинен здійснюватися впродовж усього періоду навчання у коледжі, як на аудиторних, так і на позааудиторних заняттях, а також під час виховної роботи [9, с. 21].

Щодо проблеми виховання лідерської компетентності у межах національно-патріотичного виховання, то вважаємо, що воно має відбуватися через організацію виховних годин, присвячених, наприклад, історії України, зустрічей із цікавими та успішними людьми, які роблять значний внесок у розвиток нашої держави, через залучення студентів до роботи у різноманітних гуртках, клубах за інтересами, спортивних секціях та органах самоврядування, через відвідування музеїв і бібліотек. Саме

завдяки таким видам діяльності, на наше переконання, можна розвинути у студентів не тільки лідерську компетентність, але й художньо-естетичну культуру, сформувати громадянську та національну свідомість та реалізувати творчий і лідерський потенціал студентів.

Загалом у контексті національно-патріотичного виховання міститься великий потенціал для розвитку лідерської компетентності [10, с. 206]. По-перше, можна запропонувати студентам самостійно готувати та проводити різноманітні виховні заходи патріотичного спрямування, конкурси, тематичні вечори, заходи з нагоди відзначення свят народного календаря, що спрямовані на вивчення культури, звичаїв і традицій українського народу. Це допоможе виявити потенційних лідерів у студентському колективі, сприятиме розкриттю їх лідерського потенціалу, виявленню їх організаторських здібностей та умінь, розвитку їх лідерських якостей тощо.

По-друге, важливими для виховання лідерської компетентності є зустрічі студентів із відомими та успішними людьми, героями України, учасниками бойових дій, ветеранами та іншими особистостями, яким вдалось досягнути в житті значних висот, дійти до своєї мети, подолати численні перешкоди, рятувати людей, воювати за свободу та незалежність своєї держави [8, с. 137]. Такі люди є прикладами незламності, мужності, героїзму, патріотизму, вони не тільки змусять студентів задуматися, а й надихнуть своїми історіями, покажуть на своєму прикладі, що потрібно бути рішучими, наполегливими та цілеспрямованими, приймати правильні рішення й не боятися труднощів.

По-третє, досить ефективно можна виховувати лідерську компетентність на прикладах з історії України та наводячи конкретні імена видатних українських гетьманів, козаків, художників, вчених, композиторів, письменників, політиків тощо. Шляхом пізнання історії свого народу та подвигів його найкращих представників, студенти зможуть краще пізнати самих себе, оцінити себе як частину цього народу, у них сформується почуття відповідальності та обов'язку, виникне бажання наслідувати видатних особистостей, які стали гордістю українського народу та самовдосконалюватися.

По-четверте, ефективним засобом формування лідерської компетентності у межах національно-патріотичного виховання є студентське самоврядування. Участь молодих людей у студентському самоврядуванні створює широкий простір для самовизначення та самореалізації кожної особистості, розвитку лідерських якостей і лідерського потенціалу, адже

забезпечується залучення студентів до різноманітних національно-патріотичних проєктів, акцій, інших важливих заходів як на рівні коледжу, міста, громади, так і на державному рівні на засадах особистої причетності й зацікавленості.

Окрім того, досвід, який одержують студенти у процесі студентського самоврядування неодмінно стає запорукою їх успішної лідерської патріотично забарвленої діяльності. З огляду на це, ключовим критерієм функціонування студентського самоврядування має стати сьогодні спрямування діяльності на формування лідерів-патріотів, справжніх громадян своєї держави, котрі є здатними аналізувати, мислити критично, готові до соціально значущої діяльності, не бояться змін та націлені на відбудову України та розбудову її щасливого майбутнього [11, с. 231].

Слід зауважити, що формування лідерської компетентності у контексті національно-патріотичного виховання у процесі студентського самоврядування має на меті формування у студентів низки важливих вмінь, серед яких: дискутувати, ставити проблемні запитання, шукати власні висновки, приймати відповідальні рішення, нести відповідальність не тільки за себе, а й за інших, швидко орієнтуватися та адаптуватися у нових соціальних умовах, відстоювати свої права й інтереси, а також поважати інтереси і права інших людей тощо. Більш того, від того, яким чином буде розвиватися діяльність органів студентського самоврядування, які цінності буде покладено в її основу, напряму залежить те, як та з якою мотивацією використовуватимуть на практиці свої лідерські якості, здібності та вміння студенти.

Погоджуємося з О. Хмизовою, яка стверджує, що студентське самоврядування виступає значущим чинником та умовою вдосконалення освітнього процесу, що скерований не тільки на якісну професійну підготовку студентської молоді, а й на сприяння діяльності різних студентських товариств, виховання лідерської компетентності, формування у молодих людей соціальної активності та національно-громадянської позиції. Завдяки системі органів самоврядування студенти мають змогу взаємодіяти з широким колом різних людей, ознайомлюються з особливостями й закономірностями функціонування та розвитку соціальних інститутів, що таким чином, сприяє їх соціалізації, розкриттю їх лідерського потенціалу та розвитку їх лідерських якостей [12, с. 308]. Більш того, беручи активну участь у підготовці й проведенні культурно-масових заходів національно-патріотичного змісту, молоді люди ще й засвоюють надбання української культури, розвивають

організаторські й лідерські вміння [12, с. 309].

В. Мороз зазначає, що діяльність органів студентського самоврядування допомагає студентській молоді знайти своє власне місце у житті, самовизначитися та реалізувати себе, допомагає у формуванні активної творчої особистості та у процесі соціалізації. Також вчений впевнений, що студентське самоврядування створює необхідні умови для формування організаторських та лідерських якостей, а також громадянської відповідальності [13, с. 50].

По-п'яте, не менш ефективним засобом розвитку лідерської компетентності у контексті національно-патріотичного виховання виступають тренінгові технології. До переваг тренінгових технологій можна віднести наступні: заохочення студентської молоді до співробітництва, а не до конкуренції, розширення сприйняття студентами себе та інших, створення можливостей для молодих людей краще пізнати одне одного та побудувати хороші міжособистісні стосунки, підняття самооцінки, стимулювання креативності, творчості, критичного мислення [11, с. 232]. Крім того, у процесі застосування тренінгових технологій національно-патріотичного спрямування ефективно формуються лідерські вміння, комунікативні вміння, вміння міжособистісного спілкування, зокрема активне слухання, вербальне й невербальне спілкування, встановлення контактів, мотивування, надання та одержання зворотного зв'язку без звинувачення, формуються вміння прийняття рішень, аналізування інформації та знаходження джерел відповідної інформації тощо [14, с. 14].

Більш того, засобами тренінгових технологій національно-патріотичного спрямування можливо актуалізувати лідерський потенціал молоді, налаштувати їх на обмін досвідом з іншими закладами освіти, пробудити в них почуття патріотизму, любові до Батьківщини, а також закласти міцний фундамент для розвитку національної самосвідомості та почуття поваги до національної культури, традицій та звичаїв. Проте, для того, щоб реалізувати це все на практиці потрібно, щоб тренінги проводилися на регулярній основі, щоб було чітко та обґрунтовано програму, а також слід забезпечити прогресивне інформаційно-методичне забезпечення.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Таким чином, проведене дослідження дозволяє прийти до висновку, що у контексті національно-патріотичного виховання можна досить успішно виховувати лідерську компетентність у студентів коледжу. Визначено, що

виховання лідерської компетентності засобами національно патріотичного виховання можна здійснювати кількома шляхами.

Зокрема, доцільно дати можливість молодим людям брати участь у підготовці та проведенні різноманітних виховних заходів патріотичного спрямування, тематичних вечорів, конкурсів і заходів з нагоди відзначення свят народного календаря. Також, слід проводити зустрічі студентської молоді з відомими людьми, героями України, учасниками бойових дій, ветеранами та іншими особистостями, які є патріотами своєї держави, лідерами й успішними людьми.

Виявлено, що можна ефективно виховувати лідерську компетентність ще й на численних прикладах з історії України, називаючи конкретні імена видатних українських гетьманів, полководців, вчених, громадських діячів, борців за свободу й незалежність, письменників, політиків тощо. Окрім того, ефективними засобами формування лідерської компетентності у межах національно-патріотичного виховання є студентське самоврядування та тренінгові технології.

Плідна виховна робота, зокрема національно-патріотичного спрямування дає широкі можливості для розвитку лідерської компетентності, лідерських якостей та здібностей, розширення світогляду, формує у молоді відповідальність за долю своєї держави, сприяє відновленню й збереженню історичної пам'яті, культивує кращі риси української ментальності, формує національно-культурну ідентичність та патріотичний світогляд, почуття власної гідності, активну громадянську й державницьку позицію.

Перспективи подальших досліджень. Представлені результати досліджень є початковою ланкою у дослідженні проблеми формування лідерської компетентності засобами національно-патріотичного виховання. Перспективи подальших досліджень полягають у детальному аналізі виокремлених способів розвитку лідерської компетентності у контексті національно-патріотичного виховання студентів коледжу та виявлення специфіки організації цього процесу на рівні коледжу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] M. G. MacGregor, *Building Everyday Leadership in All Kids: An Elementary Curriculum to Promote Attitudes and Actions for Respect and Success*. Minneapolis, 2013.
- [2] Т. В. Гарбузюк, «Національно-патріотичне виховання як засіб

- формування соціальних та життєвих компетентностей студентської молоді», *Вісник Луганського держ. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, № 6, с. 252–259, 2016.
- [3] І. С. Булах, «Витоки особистісного зростання людини», *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки*, № 6(51), с. 53–63, 2017.
- [4] К. Ю. Мулявка, О. П. Сергеєнкова, «Лідерські компетенції як навички фахівця XXI століття», *Наукові здобутки студентів Інституту людини*, № 1(7), с. 1–9, 2017.
- [5] Л. В. Волкова, Національно-патріотичне виховання як фактор цілісного формування студентської молоді. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/c7uFqr> Дата звернення: Серп. 20, 2022.
- [6] І. О. Фрига, «Особливості становлення освіти дорослих в Україні», *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, № 52, с. 22–27, 2017.
- [7] А. А. Загородня, «Сучасне розуміння патріотичного виховання молоді», *Теорія та методика управління освітою*, № 10, 2013. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/Ku71wZ> Дата звернення: Серп. 20, 2022.
- [8] Л. В. Соляр, Г. М. Бережна, А. В. Кордонська, А. П. Соляр, «Реалізація основних напрямків концепції національно-патріотичного виховання студентів коледжу», *Загальна педагогіка та історія педагогіки*, № 2, с. 136–139, 2015.
- [9] К. А. Мухіна, Я. А. Денисенко, І. Є. Штученко, «Психологічні засади формування лідерських якостей студентів», на наук.-практ. конф. *Психологічний інструментарій розвитку лідерського потенціалу сучасної молоді: теорія і практика*, Харків: НТУ «ХПІ», 2019, с. 21–22.
- [10] А. Л. Ігнатуша, «Національно-патріотичне виховання майбутніх вчителів», *Вісник Луганського держ. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, № 7(296), с. 206–212, 2015.
- [11] Ж. Петрочко, «Специфіка тренінгових технологій національно-патріотичного виховання для лідерів учнівського самоврядування», *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*, № 22, с. 227–239, 2018.
- [12] О. Хмизова, «Виховання лідерських якостей майбутніх учителів у системі студентського самоврядування», *Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки*, № 10, с. 307–312, 2012.
- [13] В. П. Мороз, «Роль студентського самоврядування в процесі

формування лідерських якостей студентів закладів вищої освіти»,
Вісник Луганського держ. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки, № 1(324), с. 190–201, 2018.

- [14] С. Г. Гордієнко, «Актуалізація процесів національно-патріотичного виховання студентської молоді в сучасних умовах», *Zbiór raportów naukowych*, № 3, с. 13–16, 2014.

UPBRINGING OF LEADERSHIP COMPETENCE IN THE CONTEXT OF NATIONAL AND PATRIOTIC EDUCATION OF COLLEGE STUDENTS

Anna Zhukova,

deputy director for educational work
Lviv College of Transport Infrastructure;
graduate student of the Faculty of Education
Ivan Franko Lviv National University.
Lviv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0002-7292-1605>
annetta000@gmail.com

Abstract. The article is devoted to consideration of the problem of formation of leadership competence within the framework of national-patriotic education of college students. The work substantiates the relevance of education of leadership competence by means of national-patriotic education in a modern educational institution, taking into account today's living conditions and the tasks that the college must solve. The data on the main concepts of the study, in particular "leadership competence" and "national-patriotic education", are summarized. The role of national and patriotic education and its possibilities in the process of formation of leadership competence among college students are outlined. The essence of the process of developing the leadership competence of student youth during national and patriotic education is described. It was determined that within the framework of national and patriotic education, it is possible to effectively educate college students' leadership competence. It was revealed that leadership competence education during national and patriotic education can be carried out in several ways. First of all, in the process of preparation and conducting by students of patriotic educational events, contests, educational hours, thematic evenings and events on the occasion of celebrating the holidays of the national calendar. Also during thematic meetings with famous and successful citizens of Ukraine, in particular, heroes of Ukraine, veterans, participants in

hostilities, etc. It is possible quite successfully cultivate leadership competence using examples from the historical past of Ukraine, naming specific names of outstanding Ukrainian personalities and telling their stories from life. It is substantiated that student self-government and training technologies are effective means of training leadership competence in the context of national and patriotic education. It is summarized that the above methods of forming leadership competence in the context of national and patriotic education are effective, because they contribute to the development of leadership competence, leadership qualities and abilities, the expansion of leadership potential and the formation of patriotic leaders who feel love for their Motherland and are ready to actively work and build it happy future.

Keywords: leadership competence; leadership; national and patriotic education; national consciousness; patriotism; student youth.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] M. G. MacGregor, *Building Everyday Leadership in All Kids: An Elementary Curriculum to Promote Attitudes and Actions for Respect and Success*. Minneapolis, 2013.
- [2] T. V. Harbuziuk, «Natsionalno-patriotychne vykhovannia yak zasib formuvannia sotsialnykh ta zhyttievnykh kompetentnosti studentskoi molodi», *Visnyk Luhanskoho derzh. ped. un-tu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky*, № 6, s. 252–259, 2016.
- [3] I. S. Bulakh, «Vytoky osobystisnoho zrostannia liudyny», *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 12: Psykholohichni nauky*, № 6(51), s. 53–63, 2017.
- [4] K. Yu. Muliavka, O. P. Serhieienkova, «Liderski kompetentsii yak navychky fakhivtsia XXI stolittia», *Naukovi zdobutky studentiv Instytutu liudyny*, № 1(7), s. 1–9, 2017.
- [5] L. V. Volkova, *Natsionalno-patriotychne vykhovannia yak faktor tsilisnoho formuvannia studentskoi molodi*. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/c7uFqr> Data zvernennia: Serp. 20, 2022.
- [6] I. O. Fryha, «Osoblyvosti stanovlennia osvity doroslykh v Ukraini», *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, № 52, s. 22–27, 2017.
- [7] A. A. Zahorodnia, «Suchasne rozuminnia patriotychnoho vykhovannia molodi», *Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu*, № 10, 2013.

- [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/Ku71wZ> Data zvernennia: Serp. 20, 2022.
- [8] L. V. Soliar, H. M. Berezhna, A. V. Kordonska, A. P. Soliar, «Realizatsiia osnovnykh napriamkiv kontseptsii natsionalno-patriotychnoho vykhovannia studentiv koledzhu», *Zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky*, № 2, s. 136–139, 2015.
- [9] K. A. Mukhina, Ya. A. Denysenko, I. Ye. Shtuchenko, «Psykhologichni zasady formuvannia liderskykh yakosti studentiv», na nauk.-prakt. konf. Psykhologichnyi instrumentarii rozvytku liderskoho potentsialu suchasnoi molodi: teoriia i praktyka, Kharkiv: NTU «KhPI», 2019, s. 21–22.
- [10] A. L. Ihnatusha, «Natsionalno-patriotychne vykhovannia maibutnikh vchyteliv», *Visnyk Luhanskoho derzh. ped. un-tu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky*, № 7(296), s. 206–212, 2015.
- [11] Zh. Petrochko, «Spetsyfika treninhovykh tekhnolohii natsionalno-patriotychnoho vykhovannia dlia lideriv uchnivskoho samovriaduvannia», *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*, № 22, s. 227–239, 2018.
- [12] O. Khmyzova, «Vykhovannia liderskykh yakosti maibutnikh uchyteliv u systemi studentskoho samovriaduvannia», *Vytoky pedahohichnoi maisternosti. Seriia: Pedahohichni nauky*, № 10, s. 307–312, 2012.
- [13] V. P. Moroz, «Rol studentskoho samovriaduvannia v protsesi formuvannia liderskykh yakosti studentiv zakladiv vyshchoi osvity», *Visnyk Luhanskoho derzh. ped. un-tu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky*, № 1(324), s. 190–201, 2018.
- [14] S. H. Hordiienko, «Aktualizatsiia protsesiv natsionalno-patriotychnoho vykhovannia studentskoi molodi v suchasnykh umovakh», *Zbiór raportów naukowych*, № 3, s. 13–16, 2014.

*Стаття надійшла до редакції
23 серпня 2022 року*